

Informace ze zdravotnictví Jihomoravského kraje

Ústavu zdravotnických informací a statistiky
České republiky

Brno
31.12.2003

20

Činnost ambulantních pracovišť AT ¹⁾ a psychiatrických oddělení poskytujících péči pacientům užívajícím psychoaktivní látky v Jihomoravském kraji v roce 2002

Podkladem pro zpracování dat o činnosti ambulantních pracovišť AT je Příloha ročního výkazu A (MZ) 1-01 pro obor psychiatrie, kterou vyplňuje každé ambulantní pracoviště AT a psychiatrické oddělení nebo pracoviště registrující a zajišťující ambulantní péči AT pacientům. V roce 2002 vyplnilo a odevzdalo Přílohu 49 zdravotnických zařízení v kraji.

Předkládaná data podávají informaci pouze o léčených osobách, nelze je zaměňovat s celkovým počtem alkoholiků a toxikomanů. Problémoví uživatelé drog tvoří skrytou skupinu, která obvykle není v kontaktu s žádným léčebným zařízením. Z důvodu trestního a jiného postihu vyhledávají taková zařízení, v nichž není (alespoň při prvním kontaktu) nutná identifikace.

Činnost AT pracovišť

Tzv. „živou kartotéku“ ambulantních pracovišť tvoří všichni pacienti aktivně léčení krátkodobě i dlouhodobě, všichni pacienti sledovaní zdravotně a sociálně se záznamem v dokumentaci ne starším jeden rok a všichni pacienti s uloženou ochrannou léčbou. K 31.12.2002 bylo v této „živé kartotéce“ 796 žen a 2 306 mužů. Nejvíce léčených žen bylo ve věku 40 let a více (33,7 %), následovaly věkové skupiny 20-9 let (25,8 %), 30-39 let (25,0 %), 15-19 let (14,3 %), nejméně bylo dívek do 14 let (1,3 %). Na základě přepočtu na obyvatele podle věku a pohlaví však zjišťujeme, že relativně nejvíce žen v AT ambulanci je ve věku 15-19 let, a to 31,4 na 10 000 žen stejné věkové kategorie. Z 10 000 žen ve věku 40 let a více je jich pacientkami AT pracovišť pouze 9,2. Nejvíce pacientů mužů bylo rovněž ve věkové skupině 40 let a více (38,2 %), následovali muži ve věku 30-39 let (25,9 %), 20-29 let (24,3 %), 15-19 let (10,6 %) a do 14 let (1,0 %). Z uvedeného vyplývá, že muži ve věku 40 let a více tvořili více než čtvrtinu celkové klientely AT pracovišť. V přepočtu na obyvatele podle věku a pohlaví vychází, že z 10 000 mužů této věkové skupiny je v AT ambulancích léčeno „pouze“ 36,2. Nejvyšší relativní hodnoty dosahují muži ve věkové skupině 30-39 let (75,7 na 10 000 mužů stejné věkové skupiny), následují muži 15-19 let (64,0 na 10 000 mužů stejné věkové skupiny) a muži 20-29 let (59,3 na 10 000 stejné věkové skupiny).

Pacienti se záznamy ve zdravotnické dokumentaci staršími než jeden rok a kteří ještě nebyli vyřazeni z evidence AT pracoviště tvoří tzv. „klidovou kartotéku“. V ní bylo koncem roku 2002 vedeno 754 žen a 2 986 mužů. Z evidence se vyřazují po 10 letech.

¹⁾ Pracoviště pro léčení alkoholiků a toxikomanů

Pro alkoholismus bylo v průběhu roku léčeno a evidováno 2 085 osob (465 žen a 1 620 mužů), z toho 1 460 bylo na alkoholu závislých. Nejvíce léčených alkoholiček je ve věkové skupině 40 let a více (226 žen, tj. 48,6 %), následovaly věkové skupiny 30-39 let (157 žen, tj. 33,8 %), 20-29 let (73 ženy, tj. 15,7 %) a 15-19 let (9 žen, tj. 1,9%). Pořadí četnosti mužů alkoholiků podle věkových skupin je stejné jako u žen, nejvíce léčených mužů je ve věku 40 let a více (806 mužů, tj. 49,8 %), následují věkové skupiny 30-39 let (499 mužů; tj. 30,8 %), 20-29 let (272 muži, tj. 16,8 %) a 15-19 let (43 muži, tj. 2,7 %). Pro užívání alkoholu nebylo evidováno žádné dítě do 14 let. V přepočtu na obyvatel podle věku a pohlaví připadalo relativně nejvíce léčených na věkovou skupinu 30-39 let, a to jak u mužů, tak u žen. V této věkové kategorii se léčilo 20,9 žen a 63,2 mužů na 10 000 obyvatel podle pohlaví.

Z přehledu sledování užívání psychoaktivních látek (bez alkoholu a tabáku) v přepočtu na 10 000 obyvatel podle věku a pohlaví vyplynulo, že nejvíce ohroženou skupinou je dorost ve věku 15-19 let, kdy bylo léčeno 52,7 chlapců a 28,9 dívek na 10 000 obyvatel podle věku a pohlaví. Z toho je patrné, že drogová problematika ohrožuje nejvíce dorostový věk. Nejčastěji zneužívanými látkami v této věkové kategorii byl Metamfetamin, známější pod názvem pervitin (15,9 chlapců a 10,5 dívek), kanabinoidy (16,2 chlapců a 6,1 dívek) a kombinace drog (10,2 chlapců a 5,2 dívek), vždy v přepočtu na 10 000 obyvatel podle věku a pohlaví.

Pacienti „živé kartotéky“ podle užívané psychoaktivní látky a věkové skupiny

Psychoaktivní látka	0-14 let		15-19 let		20-29 let		30-39 let		40 let a více	
	ženy	muži	ženy	muži	ženy	muži	ženy	muži	ženy	muži
Alkohol	-	-	9	43	73	272	157	499	226	806
Opiáty a opioidy	-	-	11	15	33	62	5	15	4	3
<i>z toho heroin</i>	-	-	10	14	29	48	2	10	1	-
Kanabinoidy	7	14	22	62	11	55	1	9	-	4
Sedativa, hypnotika	-	-	1	-	6	8	21	19	38	40
Kokain	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-
Stimulancia	3	3	44	67	52	97	6	28	-	4
<i>z toho metamfetamin</i>	2	3	38	61	42	87	6	17	-	4
Halucinogeny	-	-	4	6	1	7	-	1	-	-
Prchavá rozpustidla	-	5	4	13	-	4	-	1	-	1
Kombinace drog	-	-	19	39	26	53	7	21	-	4
Tabák	-	-	-	-	3	-	2	5	-	18
Jiné	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Celkem	10	22	114	245	205	561	199	598	268	880

Pacienti „živé kartotéky“ podle užívané psychoaktivní látky v roce 2002 a 2001

Psychoaktivní látka	2002			2001	Index 2002/2001 v %
	ženy	muži	celkem		
Alkohol	465	1 620	2 085	2 343	89,0
Opiáty a opioidy	53	95	148	142	104,2
<i>z toho heroin</i>	42	72	114	102	111,8
Kanabinoidy	41	144	185	178	103,9
Sedativa, hypnotika	66	67	133	217	61,3
Kokain	-	2	2	2	100,0
Stimulancia	105	199	304	237	128,3
<i>z toho metamfetamin</i>	88	172	260	162	160,5
Halucinogeny	5	14	19	45	42,2
Prchavá rozpustidla	4	24	28	57	49,1
Kombinace drog	52	117	169	229	73,8
Tabák	5	23	28	162	17,3
Jiné	-	1	1	2	50,0
Celkem	796	2 306	3 102	3 614	85,8

Injekční aplikaci psychoaktivní látky (bez alkoholu a tabáku) zvolilo 35,9 % léčených žen a 32,3 % léčených mužů. Mezi injekčně aplikované látky patřily metamfetamin a ostatní stimulancia, opiáty a opioidy, převážně heroin, a kombinace drog.

Injekční aplikace drog u pacientů „živé kartotéky“

Psychoaktivní látka	Ženy	Muži	Celkem	% z pacientů „živé kartotéky“ celkem		
				ženy	muži	celkem
Opiáty a opioidy	35	68	103	4,4	2,9	3,3
<i>z toho heroin</i>	35	65	100	4,4	2,8	3,2
Kanabinoidy	-	-	-	-	-	-
Sedativa, hypnotika	-	1	1	-	0,0	0,0
Kokain	-	-	-	-	-	-
Stimulancia	56	118	174	7,0	5,1	5,6
<i>z toho metamfetamin</i>	55	116	171	6,9	5,0	5,5
Halucinogeny	-	-	-	-	-	-
Kombinace drog	26	27	53	3,3	1,2	1,7
Jiné	-	-	-	-	-	-
Celkem	117	214	331	14,7	9,3	10,7

Syndrom závislosti byl diagnostikován celkem u 69,3 % pacientů „živé kartotéky“. Nejčastější je závislost na alkoholu, a to u 70 % léčených. Komplikace a vedlejší účinky užívání psychoaktivních látek se vyskytly u 953 léčených, tzn. u 30,7 % „živé kartotéky“. Intoxikaci a poruchy chování vykazovalo 16,1 % léčených, nejčastěji byly způsobeny halucinogeny (52,6 %), kanabinoidy (51,4 %) a prchavými rozpustidly. Somatické a psychické poškození bylo zjištěno u 14,7 % léčených, nejčastěji ho vyvolala prchavá rozpustidla (21,4 %), halucinogeny (21,1 %) a alkohol (17,6 %). V závorce je uvedeno, kolik procent z pacientů užívajících danou drogu má komplikace.

Komplikace a závislost u pacientů „živé kartotéky“

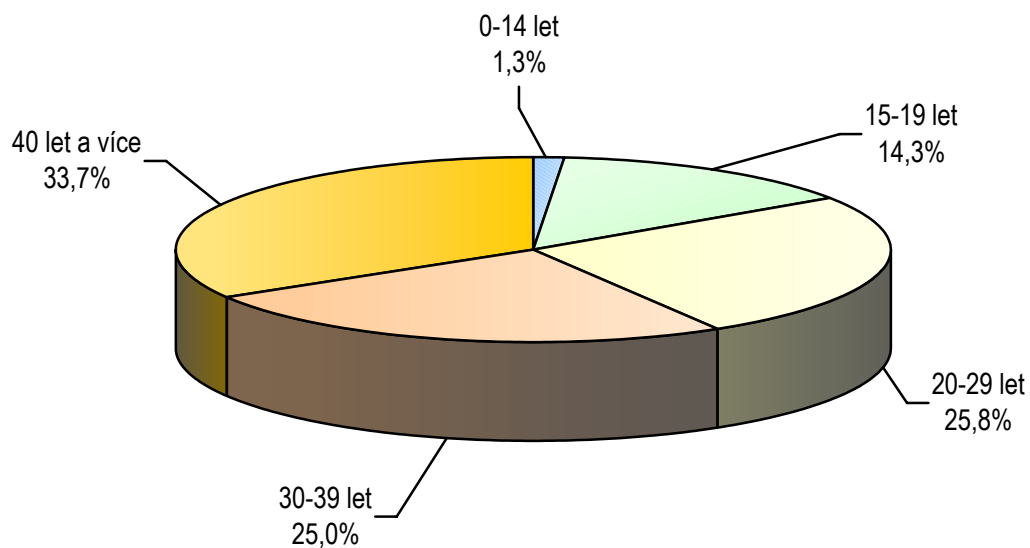
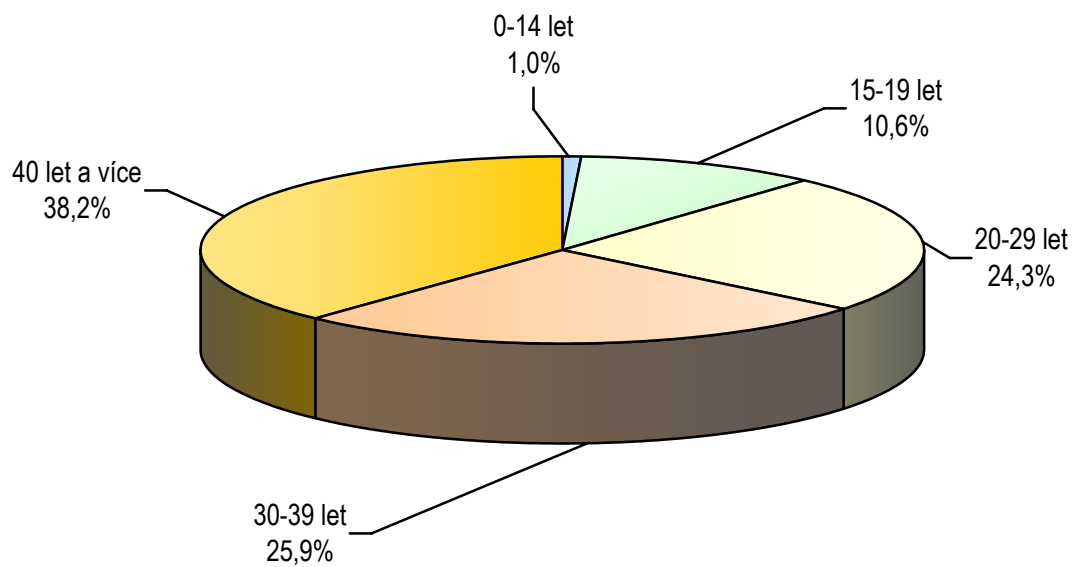
Psychoaktivní látka	Intoxikace, poruchy chování		Somatické a psychické poškození		Závislost	
	absolutně	v % ²⁾	absolutně	v % ²⁾	absolutně	v % ²⁾
Alkohol	257	12,3	368	17,6	1 460	70,0
Opiáty a opioidy	14	9,5	3	2,0	131	88,5
<i>z toho heroin</i>	2	1,8	2	1,8	110	96,5
Kanabinoidy	95	51,4	14	7,6	76	41,1
Sedativa, hypnotika	30	22,6	19	14,3	84	63,2
Kokain	-	-	-	-	2	100,0
Stimulancia	33	10,9	31	10,2	240	78,9
<i>z toho metamfetamin</i>	29	11,2	16	6,2	215	82,7
Halucinogeny	10	52,6	4	21,1	5	26,3
Prchavá rozpustidla	12	42,9	6	21,4	10	35,7
Kombinace drog	43	25,4	10	5,9	116	68,6
Tabák	4	14,3	-	-	24	85,7
Jiné	-	-	-	-	1	100,0
Celkem	498	16,1	455	14,7	2 149	69,3

²⁾ Procento z pacientů „živé kartotéky“ užívajících příslušnou psychoaktivní látku

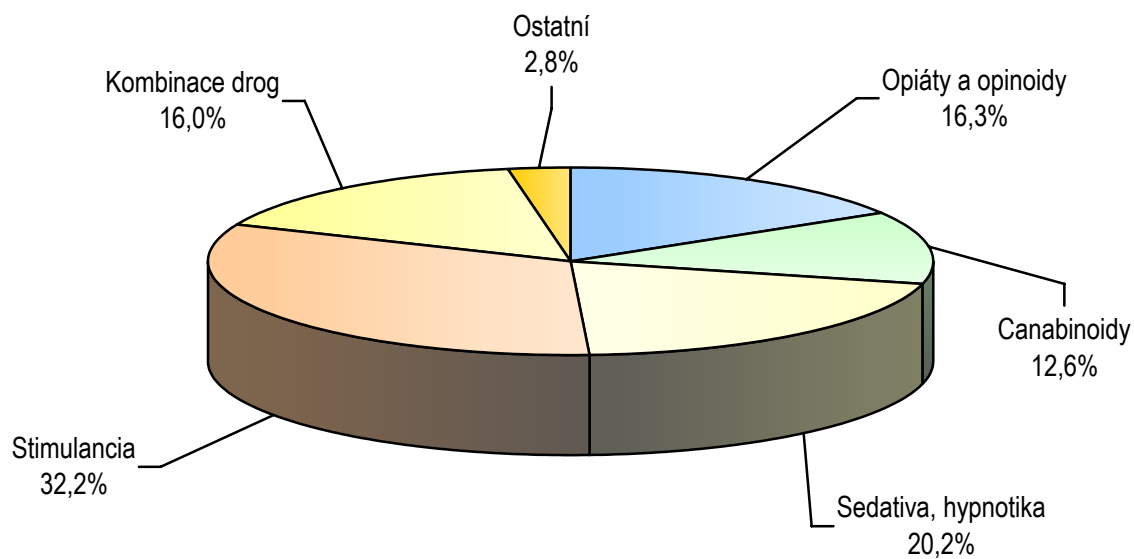
Vysvětlivky:

- Opiáty a opioidy* = patří sem opium, heroin, Morphin, ostatní opiáty, např. kodein – Alnagon, Korylan, Dinarkon, a syntetická narkotická analgetika např. Dolsin, Valoron
- Kanabinoidy* = patří sem hašiš, marihuana při jakémkoliv použití
- Sedativa, hypnotika* = patří sem barbituráty, benzodiazepiny a ostatní anxiolytika, sedativa a hypnotika, tj. analgetika se sedativním účinkem, včetně léků na spaní a zneužívaná neuroleptika
- Stimulancia* = patří sem amfetamin, metamfetamin (pervitin), ostatní amfetaminy, např. extasy, ostatní stimulancia, tj. všechny budivé a stimulující látky včetně kofeinu, efedrinu a léků obsahujících efedrin a kofein, např. Fenmetrazin, Dexfenmetrazin
- Halucinogeny* = včetně Tripfenidylu, LSD a rostlinných přípravků vyvolávajících halucinogenní stavy
- Prchavá rozpustidla* = patří sem všechny těkavé látky sloužící k inhalování, tj. čisticí, lepidla, ředidla i benzínové náplně zapalovačů, atd.
- Jiné* = patří sem např. projímadla, hormony a anabolika
- Kombinace drog* = patří sem jen ti pacienti, kteří užívají více návykových látek současně nebo následně a kde nejde stanovit preferenci některé užívané látky

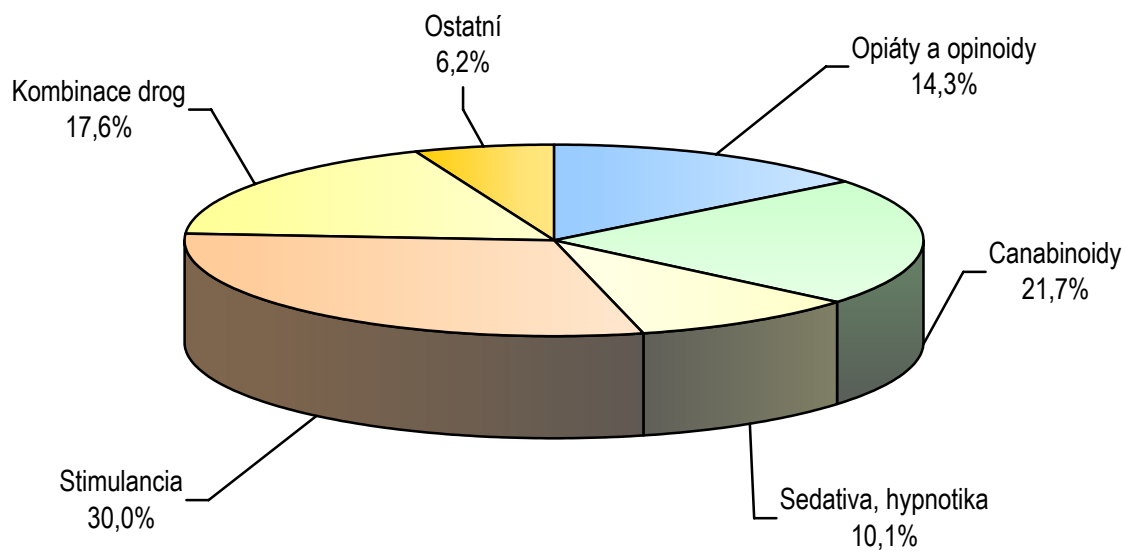
Vypracovala: Dana Chalupová

Pacienti v "živé kartotéce" ve věkových skupinách - ženy**Pacienti v "živé kartotéce" ve věkových skupinách - muži**

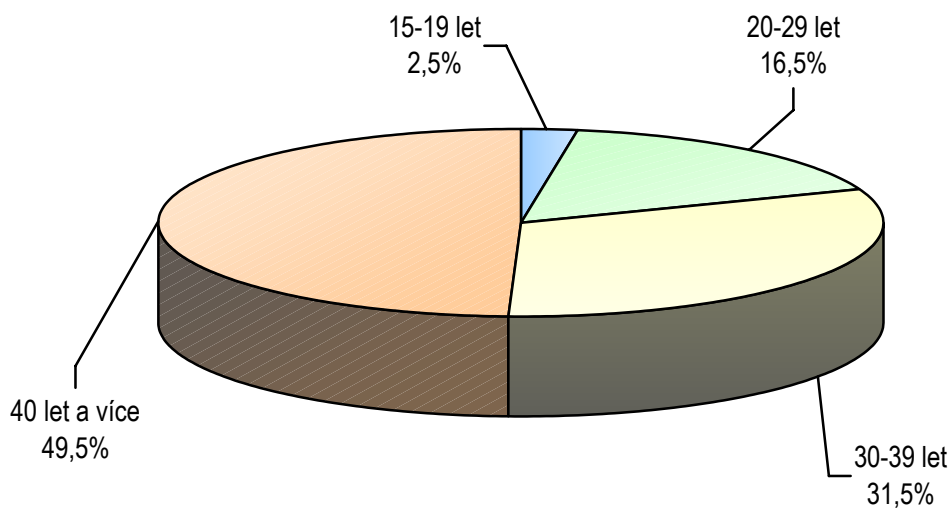
**Pacienti "v živé kartotéce" podle užívané psychoaktivní látky
(bez alkoholu a tabáku) - ženy**

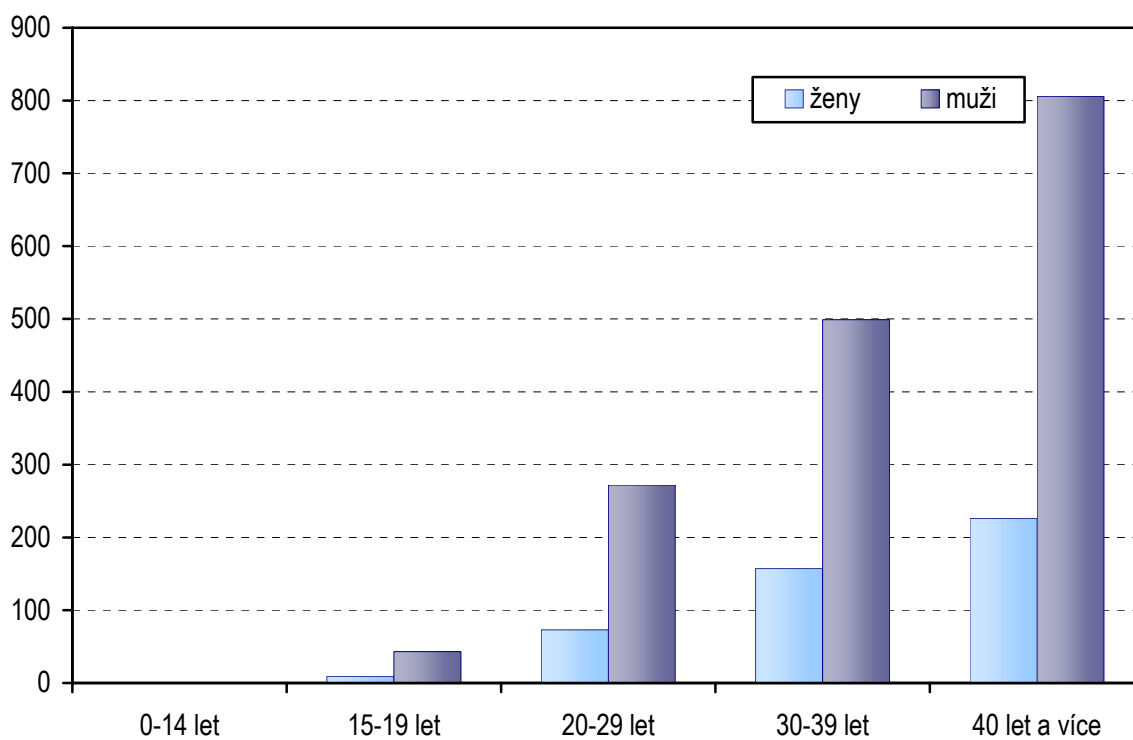
**Pacienti v "živé kartotéce" podle užívané psychoaktivní látky
(bez alkoholu a tabáku) - muži**

Podíl léčených alkoholiků "v živé kartotéce" ve věkových skupinách

Léčení alkoholici "v živé kartotéce" podle věkových skupin

Pacienti "v živé kartotéce" podle užívané psychoaktivní látky

